

MAGYAR KÖZIGAZGATÁS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, II., Pasaréti-ut 6.

KÖZIGAZGATÁSI HETILAP

Előfizetési ára:
az 1936. évre... 28 pengő.

Alapította:
BONCZA MIKLÓS

Főszerkesztő:
Dr. NÉMETHY KÁROLY

Szerkesztik: **Dr. NÉMETHY IMRE** és
Dr. MÁRTONFFY KÁROLY

A magyar iparjog újabb módosítása.

I. Az iparnak, mint közgazdasági alakulatnak magyarországi fejlődési folyamatában korszakos jelentőségű az 1922:XII. törvényekben foglalt novelláris szabályozás. Az iparjogot rendszeresen szabályozó legelső törvényünkben, a teljes ipari szabadság elvére épített 1872:VIII. törvényekben a kivétel nélkül minden iparra felállított, teljesen korlát nélküli szabad iparüzési jog előkészületlenül érte kézművesiparunkat, mely addig a céhládák patriárhális légkörében, ha nem is fényes helyzetet, de békés és nyugodt megélhetést adott nemzetgazdaságunk egyik értékes elemének. A liberális gazdasági szellem hatása alatt váratlanul létrejött új szabályozás a kézművesipart már-már a megfojtással fenyegette. Az elhangzott panaszokra felismert a közvélemény és a törvényhozás sietett menteni, ami menthető. Megalkotta az 1884:XVII. törvényeket s ezzel, anélkül, hogy a kifejlődés kezdeti időszakában lévő termelő gazdaságunk egyetemes érdekeit feláldozta volna, megtette mindazt, ami akkor alkalmas lehetett a kisipar védelmére.

Az 1884:XVII. törvények kétségtelenül értékes szolgálatot tettek kisiparosságunknak, de a technika előretörése és a tőkés vállalatok elhatalmasodása miatt a leromlási folyamatot nem bírta feltartóztatni. A világháború után fellépett gazdasági válságos helyzet azután végkép megérlelte a gyökeres újabb szabályozás szükségességét.

Igy került sor az 1922:XII. törvények megalkotására. Ez a törvény, melyet közönségesen az iparjog novellájának nevezünk, mélyrehatóan módosította az ipargyakorlás nevezetesebb tagozatait. Elsősorban az iparüzés feltételei és módozatai tekintetében, másodsorban az ipari szakképzés, a tanonviszony szabályozása és az ezekkel kapcsolatban szükségesnek mutatkozó szankciók körében tartalmaz jelentős új rendelkezéseket.

Az 1884:XVII. törvények számos rendelkezését érintetlenül hagyta a novella. Ma is érvényben vannak pl. az ipari telepengedélyezés körüli eljárásról szóló rendelkezések; az iparos és a segéd, a gyári munkaadó és a gyári munkások jogviszonyait szabályozó rendelkezések, az ipartársulatokról szóló §-ok és a jónak bizonyult büntetőrendelkezések. Ezek a jogszabályok még mindig elég jól kielégítik a hozzájuk fűzött várakozásokat, úgyhogy megváltoztatásuk szükségességéről nem esik szó sem az iparosság, sem a nagyközönség körében. Az 1884:XVII. törvények egyéb részeiben azonban, az életviszonyok megváltozott körülményei miatt, lehetetlen volt elkerülni a megfelelő átalakításokat és a novella ezeken a területeken valóban lényeges módosításokat tett. Egészen új alapokra fektette ipari közigazgatásunk rendszerét.

Az ipari novella 1923 november 1-én lépett hatályba; nevezetesebb állomásai közül kiemeljük: az iparok bizonyos különösebb igényű nemeinek törvénybe foglalását; a szakmabeli képesítés kivétel nélkül mindenkire kötelező igazolásának megkívánását a kézművesiparban; az ipar ezen ágának a tőkésvállalat polypkarjaiból kiszabadítását; a szak-képzettség megszigorítását; a segédvizsga felállítását; különösen pedig a tanviszony, az ipari oktatás korszerű szabályozását, hogy ekként az iparostársadalom értelmi színvonala minél magasabb fokra emelkedjék, ami az egyetemes nemzeti érdekek szempontjából is igen nagy jelentőségű.

Az ipari novella életidejének letelt tizenkét éve beigazolta, hogy az új rendszer alapján véve bevált. A novellában lefektetett elvek helyeseknek bizonyultak.

II. A gazdasági és általában az emberi életviszonyok nagy válságának kényszerhatása alatt az idők folyamán kialakult új állampolitikai felfogások szellemében a legutolsó évek során keletkezett gazdasági természetű törvényalkotásunkban jellegetes vonásként mindenütt kidomborodik a közszempontoknak előtérbe állítása és a közérdek minél hatásosabb védelme. Ilyen tekintetéből vált szükségessé ipari rendszerünk további kiépítése is.

„Az ipari közigazgatás egyes kérdéseinek szabályozásáról” szóló, az országgyűlés előtt már tárgyalás alatt álló törvényjavaslat ebben az irányban érinti iparjogunkat.

A törvényjavaslat nem kívánja megbolygatni az iparjogi szabályozás jelenlegi rendszerét, csak azoknak a káros kinövéseknek akarja elejét venni, amelyeknek meggátlására a még annyi gondnal és előrelátással megalkotott novelláris törvényalkotás sem bizonyult hatásos biztosítéknak. Emellett különösen súlyt helyez a törvényjavaslat a szakszerű képesítés fokozottabb kimélyítésére, részben a kézművesipar iránti bizalom megerősítése céljából, részben, hogy versenyképessé tegye kézművesiparunkat a fejlettebb és a kényesebb igényekhez is már alkalmazkodni tudó gyári tömegtermeléssel szemben, végül nem kis mértékben a fogyasztóközönség érdekében, hogy ez szükségletének megfelelő kielégítését a hozzá legközelebb eső kisipari üzemek körében is megtalálhassa. A törvényes szabályozás elővétele egyúttal alkalmat adott némely szociális jellegű és más vonatkozású olyan részletkérdések megoldására, amelyek nem tartoznak az előbb megjelölt tárgykörbe.

III. A javaslat fontosabb részleteit a következőkben ismertetjük.

Nyomatékosan hangsúlyozza a javaslat indokolása, hogy a kisipar megerősítését legelsősorban a szakmabeli képesítés további fokozásában látja, ezért a törvényjavaslat éppen erre fekteti a legnagyobb súlyt. Az

1922:XII. törvényeik tagadhatatlanul nagy haladást hozott ezen téren. Az ipari tanoncoképzés és oktatás megalapozása már is érezhető kedvező hatását, amit a segédvizsga rendszeresítése jó eredménnyel gyarapított, de a törvény lehetővé tette, hogy iparüzésre jogosító igazolványt nyerhessen az is, aki a segédvizsgán megbukott, sőt az is, aki segédvizsgára elő nem állt, ha bármi módon, csak formailag is igazolni tudja, hogy bizonyos meghatározott időt segéd minőségben töltött. A törvénynek ez a hízaga sok fogyatékos és elégtelen szaktudású embert juttatott iparüzési jogosultsághoz, határozottan kárára a jóhiszemű közönségnek, mely fenntartás nélkül megbízott abban, hogy aki iparigazolványt nyert, meg is tud felelni a szaktudás kívánalmainak.

A javaslat most tovább megy a szaktudás követelésében. Jövőre mestervizsgát követel minden képesítéshez kötött iparra iparigazolványt kérő, tehát önálló iparostól. Nem olyan mestervizsga ez, minőt a kitüntető „mester” cím használhatása végett rendszeresített az 1922:XII. törvényeik, — ami különben alig vált be — hanem amelyen a vizsgát tevő a rendszerinti munkák jó elvégzésére való kellő tudását fogja beigazolni. Ezt a vizsgát azután kivétel nélkül megköveteli a javaslat mindenkitől, aki képesítéshez kötött iparban magát önállóítani kívánja.

A szakmabeli tudás megkínánása mindenekfelett közérdekű követelmény. Hatásos biztosíték lesz a mestervizsgát az olyan képzetlen és tudatlan iparos-szal szemben, aki önállósítva ajánlja magát a munka-piacon.

A törvényjavaslat szerint átmenetileg még a mai rendszer alapján kaphat iparigazolványt, aki már birtokában van, vagy legkésőbb hat hónapon belül birtokában lesz a jelenlegi feltételeknek, de azontúl képesítéshez kötött iparra iparigazolványt csak az kaphat, aki erre a célra alakított vizsgáztató bizottság előtt bebizonyította szaktudását. Feléled tehát a régi céhvilág „remekelése”, melyet oly üdvös hatással követeltek meg egykor, a mindig nagy megbecsülésben állott „atya-mesterek” idejében.

A mestervizsgát megköveteli a javaslat a közkereseti társaságok minden tagjától és a betéti társaságok valamennyi belfogójától, ami által kiküszöböli a „stróman” fogással követett és ellenőrizhetetlen visszaéléseket.

Természetesen képesítéshez kötött iparban üzletvezető is csak mestervizsgát tett iparos lehet a javaslat szerint.

A már szerzett jogokat a javaslat nem érinti. Szintén a közönség védelmét kívánják szolgálni a javaslatban foglalt megbízhatósági feltételek. Ezzel szemben a törvény csak az engedélyhez kötött iparoknál kívánja meg az erkölcsi megbízhatóságot (35. §.). A javaslat ezt a feltételt kivétel nélkül minden iparra kiterjeszti és megállapítja azt is, hogy mely esetekben vonható el az iparüzési jog nemcsak az engedély alapján, hanem az iparigazolvány alapján gyakorolható iparnál is. Biztosítja azonban a javaslat a közigazgatási jogvédelmet a megokolatlan elvonás miatt emelt panasz esetére.

Közérdeklődésre számíthat mind az iparos, mind a kereskedői körökben a javaslatnak az a szakasza, mely az 1922:XII. 47. §-át azzal egészíti ki, hogy kereskedő, akinek csupán kereskedelmi szakmára szóló iparigazolványa van, cipő, férfi- és fiúruha, női- és leányruha elkészítését és javítását nem vállalhatja és az említett áruk elkészítése vagy javítása céljából mértékét sem vehet. A javaslat szerint ettől a szabálytól csupán annyiban van helye eltérésnek, hogy kereskedő is mértékét vehet a kiválasztott áru elkészítésére és a kereskedő az átalakítást is elvállalhatja, de azt csak szakképzett iparossal végezetheti.

Az itt foglalt korlátozást a javaslatban foglaltak szerint más iparosokra is ki lehet terjeszteni.

Ha a kereskedőnek szakmabeli iparjogosítványa van, természetesen a szóban levő munkát is végezheti a javaslat elgondolása értelmében, de a miniszter rendeletileg kimondhatja, hogy egyfelől bizonyos ipari munka és másfelől kereskedelmi szakma számára külön-külön helyiség rendezessék be.

Rendelkezést tartalmaz a javaslat a reáljogon gyakorolt ipar teljes megszűnéséről, de átmeneti időt állapít meg akképp, hogy a megszűnés attól a naptól számított húsz év eltelté után áll be, amely napon a reáljog a törvény hatálybalépésekor tulajdonosról másnak a tulajdonába ment át. Megszűnik a javaslat szerint a

reáljog akkor is, ha az ipar egy éven át szünetel. Mivel ma csak a kéményseprő iparban van reáljog, ez a tervezett rendelkezés egyedül a kéményseprő iparra szól.

Szó van a javaslatban a tanoneszerződésekről és ezek időszakának akként meghatározásáról, hogy a tanviszony a tanoneiskolai év kezdetével essék egybe, ami az iskolai oktatás teljessége szempontjából szükséges. Intézkedik a javaslat a tanoneszerződési viszony tartamáról, a tanoncoknak és segédeknek a mesterek részéről való általános felügyeletéről, az ipari zártszámról és a biztosítékokról, amelyeket már az 1922:XII. törvényeik szabályozott, a javaslat azonban kiegészítéseket tartalmaz.

Az ipartestületeket érintő fejezetben a javaslat az iparüzés tisztességét sértő egészségtelen verseny leküzdésének módját kívánja szabályozni abban az esetben, ha a káros verseny igazolatlan árleszállítással céloztatik. Kiterjed a javaslat a munkaviszonyból származó közös érdekű ügyekben kívánatos megállapodások körüli eljárásra. Evégből munkaügyi bizottságok alakítását tervezi és a megállapodások érvényesítésének módjait is megszabja.

Az utolsó fejezetben az Országos Iparügyi Tanács felállításáról van szó, melybe beolvadnak az Országos Ipartanács, az Országos Energiagazdasági Tanács, az Országos Munkaközvetítő Tanács, továbbá az Országos Középipari Tanácsnak az a feladatköre, mely az iparügyi miniszter hatáskörébe tartozik.

A közvélemény hangulatából kivehetőleg a javaslat általános megelégedéssel találkozott és ha törvénné válik, nemcsak a megvédeni kívánt érdeknek tesz jó szolgálatot, hanem a kisipari társadalomnak sok, méltán hangoztatott sérelme is orvoslást nyer általa.

Pokoly Lajos.

**Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában,**

A telepítés pénzügyi és ezzel kapcsolatos egyéb feltételei.¹

Irta: dr. vitéz Czamik Géza tb. főszolgabíró, földbirtokos.

A fenti cím alatt legutóbb² a telepítési akció általános kereteiről, továbbá arról volt szó, milyen fajta és mekkora telepes birtokokat, milyen területek felhasználása útján kellene létesíteni, kiket telepítsünk és mi legyen a telepítés módja. A most következő fejtegetések a telepítési akció terjedelmének és a telepítésre igénybevett földek megváltása kérdésének megvilágítása után a telepítés pénzügyi fedezetének kérdésével fognak foglalkozni.

I. A telepítési akció terjedelme.

A telepes birtokok száma.

Egybevetve a telepes birtokok nagyságáról, az igényjogosultakról és az igénybeveendő területekről a Magyar Közigazgatás folyó évi 8. számában kifejtettek, az akció terjedelme a tárgyalat keretében között számszerűleg körülbelül a következőképpen alakulna:

¹ A képviselőház február 21-iki ülésén Darányi Kálmán földművelésügyi miniszter benyújtotta régóta várt földbirtokpolitikai törvényjavaslatát, mellyel lapunknak ismételtet lesz alkalma foglalkozni. A törvényjavaslatnak és indoklásának immár ismeretessé vált tartalma a jelen fejtegetések időszerejét nem szünteti meg; éppen ellenkezőleg, tanulságos összehasonlításokra ad alkalmat a meginduló törvényhozási tárgyalással is kapcsolatban. Ezenfelül a jelen fejtegetések számottevő része a törvény végrehajtása során a törvényjavaslat eddigi elgondolásai mellett is figyelembevehető megoldásokat javasol. A szerző egyes javaslatainak mai viszonyaink közt megoldhatósága tekintetében azonban kétségeink vannak. A szerk.

² Magyar Közigazgatás 1936. évi 8. szám.

1. Kisbirtok: a 20 k. hold 7000 telepesnek: 140.000 kataszteri hold.
2. Kertgazdaság: a 4 k. hold 4000 telepesnek: 16.000 kataszteri hold.
3. Kiegészítések: a 8 k. hold 3000 telepesnek: 24.000 kataszteri hold.
4. Középbirtok: a 200 k. hold 100 telepesnek: 20.000 kataszteri hold.

Összesen: 14.100 telepesnek: 200.000 kataszteri hold.

Ezek a számok megfelelnek az eddig kifejtett szempontoknak. Ennyi terület bizonyára rendelkezésre áll a megváltás megfelelő szabályozása révén. A 200.000 kataszteri hold földből körülbelül 14.000 igénylőt lehetne földhöz juttatni. Ha a családtagokat is számításba vesszük, kb. 60.000 lélek jutna megfelelő megélhetéshez a telepítés révén. Csonka-Magyarország kereteihez a mérve ezek tekintélyes számok. Különösen helytálló ez a megállapítás, ha a következőkben tekintetbe vesszük a pénzügyi lehetőségeket is és azt, hogy a telepítés lebonyolítása az államháztartás kiadási oldalát is érinti. Arról sem szabad megfeledkezni, hogy — bár a telepítés következményei előnyösek, mert ezáltal a szociális és gazdasági bajok nagymértékben csökkennek — mégis a lebonyolítás — a sok változás és átmenet a gazdálkodás más nemére — bizonyos fokú zökkenéssel jár, legalább is az első egy-két évben. A nagyobb terjedelemben való lebonyolítás ezért sem ajánlatos. Ha az első kezdeményezés teljes sikerrel jár, pár év múlva egy lépéssel tovább lehet menni. Itt kell megemlíteni azt a fontos körülményt is, hogy a telepítés megindítása a birtokeladások és vásárlások folyamatát. E révén javulás várható abban a tekintetben, hogy a birtokmegosztás és népsűrűség aránytalanságai csökkennek.

Az egyes igényjogosultak között a földhöz juttatás aránya szempontjából az alábbi felsorolás szolgálhat iránymutató:

1. Vitéz	3000 telepes
2. Hadirokkant és más hadi- gondozott	1400 „
3. Frontharcos	5000 „
4. Tisztviselő, más alkalmazott és munkás	2000 „
5. Okleveles gazda	100 „
6. Állattalan	1600 „
7. Egyéb	1000 „

Összesen: 14.100 telepes

Természetesen ez az aránymegállapítás nem lehet egészen pontos és olyan, amelyen változtatni nem lehet, csak tájékoztatót kíván nyújtani és azt kívánja kifejezésre juttatni, hogy az akció terjedelme elég tekintélyes akkor is, ha az igénylők számadatait nézzük. Pontos és végleges eredményt csupán az igényléssel kapcsolatos összeírás adhat.

II. Az igénybe vett földek megváltása; tulajdonosaik kártalanítása.

A telepítéshez szükséges területeket csak a magántulajdon elvének sérelme nélkül szabad megváltani. A szükséges földeket tehát nem lehet elvenni megfelelő kártalanítás nélkül, azok igazságos, reális értékű megváltáskor nyomban ki kell egyenlíteni. Akié a telepítés céljaira elveszünk, azzal is áldozatot hoznak, hogy földjeik egy részétől meg kell válniuk. Nagyon méltánytalan lenne ennél fogva, ha az érdekelteket földbirtokosok nem elégtétlenek ki megfelelően kelt földbirtokosok megváltásaként a földhöz jutás és a pénzügyi probléma megoldásaként a földhöz juttatott apró részletekben évtizedeken át törleszteniük a vételárát. Ahhoz nem elég tökeerősek a magyar föld- és vitézségi problémák megváltásához, hanem a megváltásukhoz szükséges tőkét honnan szerezzük, erre a következőkben térünk rá.

III. A telepítés pénzügyi feltételei.

A) Szükséglet.

Most érkezünk el a legnehezebb és legfontosabb kérdéshez. Tőke, illetőleg hitel előteremtése nélkül telepítésről beszélni nem lehet.

A telepítés megvalósításához a következő célokra szükségesek az anyagi eszközök:

1. A megváltandó földek vételára.
2. A telepesek építkezési céljaira (lakóház, gazdasági egyesületek).
3. A telepesek gazdasági felszerelésére és forgótőkéjére.
4. Lebonyolítási költségekre (adminisztráció, mérnöki felmérési költségek stb.).
5. A telepesek első évi állami adójára és az őket terhelő kölcsönök első évi kamatjára.
6. A telepes új községekben középületek, így különösen községháza, iskola, kultúrház létesítésére.

Ennek a hatféle szükségletnek a biztosítása mind fontos. Az egész kérdéshez csak úgy szabad hozzákezdeni, ha a szükséges fedezet rendelkezésre áll. Ha bármelyik pont alatti szükséglet kielégítéséről nem gondoskodunk, az akció nem vezethet sikerre, a kívánt célt nem érhetjük el, a telepesek csak küszködnek és a termelés színvonala lesüllyed.

B) Fedezet.

A szükségletek fedezése miképpen lehetséges? A telepítés összes kiadásait: a) a telepeseknek, b) az államnak, c) a telepes költségvetésnek kell viselni.

Az imént felsorolt 1., 2. és 3. pont alatti szükségletek terhei a telepeseket, a 4. és 5. pont alatti kiadások az államot a 6. pont alatti kiadások pedig a telepes költségvetést kell, hogy terheljék.

Vegyük sorra az egyes szükségletek fedezési módját:

a) A telepeseket terhelő kiadások.

1. A földek vételárát — ha az igénylőnek nincsen készpénze — csak olesó kamatozású, hosszú lejáratú kölcsönből lehet fedezni. A jelenlegi kölcsöntípusok e célra nem megfelelőek, azokkal a telepes nem boldogulhat. Új kölcsöntípusról kell tehát gondoskodni. Erre a legközelebbi alkalommal még visszatérünk. Természetesen lesznek kivételes igénylők, akiknek egészben vagy részben van is pénzüik a vételár kifizetésére.

2. Az építkezéshez szükséges tőkét a telepesek szintén az új típusú kölcsönforrásból meríthetik. Az igénylők egy része nem saját tőkével is rendelkezik, vagy esetleg az épületei már megvannak, különösen azoknak, kik birtokkiegészítési céljaira igényelnek földet.

3. A gazdasági felszerelést és a forgó tőkét a földhöz juttatottaknak a sajátjukból kell biztosítani. Mindent kölcsönből fedezni nem lehet, a föld hozadéka annyi kamatot már nem bír ki. Az igénylők kategóriája azonban úgy van összeállítva, hogy az e célra szükséges tőke előteremtése megvalósítható. Rendszerint szükséges tőke előteremtése megvalósítható. Rendszerint szükséges tőke előteremtése megvalósítható. Rendszerint szükséges tőke előteremtése megvalósítható. Rendszerint szükséges tőke előteremtése megvalósítható.

4. A gazdasági felszerelést és a forgó tőkét a földhöz juttatottaknak a sajátjukból kell biztosítani. Mindent kölcsönből fedezni nem lehet, a föld hozadéka annyi kamatot már nem bír ki. Az igénylők kategóriája azonban úgy van összeállítva, hogy az e célra szükséges tőke előteremtése megvalósítható. Rendszerint szükséges tőke előteremtése megvalósítható. Rendszerint szükséges tőke előteremtése megvalósítható.

5. A gazdasági felszerelést és a forgó tőkét a földhöz juttatottaknak a sajátjukból kell biztosítani. Mindent kölcsönből fedezni nem lehet, a föld hozadéka annyi kamatot már nem bír ki. Az igénylők kategóriája azonban úgy van összeállítva, hogy az e célra szükséges tőke előteremtése megvalósítható. Rendszerint szükséges tőke előteremtése megvalósítható. Rendszerint szükséges tőke előteremtése megvalósítható.

6. A gazdasági felszerelést és a forgó tőkét a földhöz juttatottaknak a sajátjukból kell biztosítani. Mindent kölcsönből fedezni nem lehet, a föld hozadéka annyi kamatot már nem bír ki. Az igénylők kategóriája azonban úgy van összeállítva, hogy az e célra szükséges tőke előteremtése megvalósítható. Rendszerint szükséges tőke előteremtése megvalósítható. Rendszerint szükséges tőke előteremtése megvalósítható.

7. A gazdasági felszerelést és a forgó tőkét a földhöz juttatottaknak a sajátjukból kell biztosítani. Mindent kölcsönből fedezni nem lehet, a föld hozadéka annyi kamatot már nem bír ki. Az igénylők kategóriája azonban úgy van összeállítva, hogy az e célra szükséges tőke előteremtése megvalósítható. Rendszerint szükséges tőke előteremtése megvalósítható. Rendszerint szükséges tőke előteremtése megvalósítható.

8. A gazdasági felszerelést és a forgó tőkét a földhöz juttatottaknak a sajátjukból kell biztosítani. Mindent kölcsönből fedezni nem lehet, a föld hozadéka annyi kamatot már nem bír ki. Az igénylők kategóriája azonban úgy van összeállítva, hogy az e célra szükséges tőke előteremtése megvalósítható. Rendszerint szükséges tőke előteremtése megvalósítható. Rendszerint szükséges tőke előteremtése megvalósítható.

9. A gazdasági felszerelést és a forgó tőkét a földhöz juttatottaknak a sajátjukból kell biztosítani. Mindent kölcsönből fedezni nem lehet, a föld hozadéka annyi kamatot már nem bír ki. Az igénylők kategóriája azonban úgy van összeállítva, hogy az e célra szükséges tőke előteremtése megvalósítható. Rendszerint szükséges tőke előteremtése megvalósítható. Rendszerint szükséges tőke előteremtése megvalósítható.

1. Saját tőke, vagy felszerelés.
2. Vitézségi érempótdíj megváltása.
3. Rokkantdíj megváltása.
4. Nyugdíj megváltása.
5. Hadikölesön-segély megváltása.

b) Az államot terhelő kiadások:

4. A *lebonyolítás költségeit* azért kell az államnak viselni, mert a telepítés közérdekű feladat is. A telepések nem is bírnák ezeket a kiadásokat. A fedezésük-ről az *állami költségvetésben* kell gondoskodni. Tudomásunk szerint a telepítés céljaira lesz előirányzat a jövő költségvetésben. Ezen kiadások egyébként idővel megtérülnek az államnak azzal, hogy a telepésekkel az adóalányok száma és az adófizetési képesség emelkedni fog.

5. A telepések *első évi* állami adóját és a tartozások első évi kamatját szintén az államnak kell vállalni, az előbbi pontban foglalt indokok alapján és a végből, hogy a telepések lélekzethez jussanak. Az első évben még nem lehet rendes termésük, tehát a segítségükre kell lenni. A következő években így helyt tudnak állami kötelezettségeikért. Ezeket a kiadásokat szintén a *költségvetés* kereteibe kellene beilleszteni.

c) A *telepés községeket terhelő kiadások:*

6. A *középületeket* a községek új típusú hosszú lejáratú *kölesönből* építhetik fel, vagy esetleg átvállalhatják a megváltandó megterhelt birtokok tehermentesítésével fölszabaduló jelzáloghiteleket, amennyiben az átvállalás alkalmas módon megvalósítható.

IV. A pénzügyi szükséglet és fedezet számadatai.

Mennyibe kerül a telepítés?

Hogy mennyibe kerül a telepítés és így ebből a célból mekkora tőkére, kölesönre van szükség, előre pontosan meghatározni nem lehet, mert sok körülménytől függ; így különösen attól, mily igénylők jelentkeznek és mekkora saját tőkével rendelkeznek, továbbá mily áron kerülnek megváltásra a felhasználó földek.

Az alábbi számadatok azonban megfelelnek az *előző fejezetben kifejtett szempontoknak* és kellő tájékoztatást nyújtanak:

1. 200.000 kataszteri hold vételára a 500 P (magántőke 10 millió, kölesön 90 millió pengő)	100 millió pengő
2. 12.000 telepes építkezésére a 3000 P (magántőke 6 millió, kölesön 30 millió pengő) Azért nincs számítva mind a 14.000 telepes, mert az igénylők egy részének már van háza.	36 millió pengő
3. 14.000 telepesnél forgótőke és felszerelés a 2000 pengő (átlagának elég ennyi, mert a telepések egy része némi felszereléssel rendelkezik) (magántőke 8 millió pengő, vitézs. érempótdíj, rokkantdíj, nyugdíj és hadikölesön-segély megváltása címén 20 millió pengő és pedig az állami költségvetésben 2 millió pengő és 18 millió pengő állami kölesön)	28 millió pengő
4. Lebonyolítás költségei	2 millió pengő
5. Telepesek első évi adójára 600.000 P Telepesek első évi kamatajára 120 millió kölesön után a 2% 2.400.000 P összesen . . . 3.000.000 P	3 millió pengő
6. Középületekre 30 telepes községben	3 millió pengő
Összesen	172 millió pengő

Az akció lebonyolításához összesen 172 millió pengő tőkére, illetőleg hitelre van számításaim szerint szükség. Ha most azt nézzük, hogy a kiadások azok viselői között miként oszlanak meg és miből fedeztetnek, a következő eredményt kapjuk:

a) *A telepések kiadásai.*

1. Vételár magántőkéből	10 millió pengő
Vételár kölesönből	90 millió pengő
2. Építkezés magántőkéből	6 millió pengő
Építkezés kölesönből	30 millió pengő
3. Felszerelés és forgótőke magántőkéből	8 millió pengő
Összesen	144 millió pengő

A telepések kiadásainak fedezete:

1. magántőkéből	24 millió pengő
2. kölesönből	120 millió pengő
Összesen	144 millió pengő

b) *Az állam kiadásai.*

1. Vitézségi érempótdíj, rokkantdíj, nyugdíj, hadikölesön megváltás: a költségvetés terhére	2 millió pengő
kölesönből	18 millió pengő
2. Lebonyolítás költségei: a költségvetés terhére	2 millió pengő
3. A telepések első évi adója és kamata	3 millió pengő
Összesen	25 millió pengő

Az állam kiadásainak fedezete:

1. A költségvetés terhére	7 millió pengő
2. Kölesönből	18 millió pengő
Összesen	25 millió pengő

c) *Telepes községek kiadásai.*

1. Középületek	3 millió pengő
Fedezet kölesönből.	

Végeredményben tehát a telepítés pénzügyi lebonyolításához 24 millió pengő magántőkét, 7 millió pengő állami költségvetés szerinti kiadást, 120 millió pengő magánkölesönt, 18 millió pengő állami kölesönt, 3 millió pengő községi kölesönt, vagyis összesen *141 millió pengő új típusú kölesönt* vetünk számításba. Az államháztartás nincs súlyosban, mint az előző fejezetben láttuk, hanem a költségvetés terhére a 2 millió pengő, a kölesönből pedig nem okozhat semmi nehézséget.

Az egyes tételek között lehetnek eltolódások — így például az állam hozzájárulásánál a költségvetési és a kölesönfedezet szempontjából —, lényegében azonban ily hitelkeretek mellett a fentiekben körvonalozott telepítési akció megvalósítható.

Lássuk a kifejtettek után, hogy a körülbelül 141 millió pengő új kölesön honnan teremthető elő. Legközelebb erről lesz szó.

(Folytatjuk.)

A pápai hatalom szervezete.

Magyary Zoltán egyetemi professzor a vezetése alatt álló Magyar Közigazgatástudományi Intézetben meghívott közönség előtt nagy érdeklődéssel kísért előadást tartott a pápai hatalom szervezetről.

Magyary, aki a kormányfőre a megnövekedett állami apparátus vezetéséből háramló fokozott követelmények problémáinak tudományos vizsgálatával foglalkozik, a legnagyobb államokban folyó modern kísérletezések tanulmányozása után, vizsgálatait kiterjesztette a pápai hatalom szervezetre és gyakorlására is, amely hatalom az egész világra kiterjedő kormányzathoz származó hasonló problémákat már évszázadokkal ezelőtt példaadó módon megoldotta. Az előadó a Vatikánban végzett tanulmányainak eredményét foglalta össze, amelyeket a bibornok hercegprimás úr személyes ajánlása tett számára lehetővé.

Magyary Zoltán előadásának gondolatmenete a következő volt.

A római katolikus egyház kormányzatának az

az egyedülálló eredménye, hogy már közel kétezer év óta tud egy heterogén népekből összetett szervezetet teljes erőben fenntartani és továbbfejleszteni, elsősorban a pápai hatalom szervezetének kitűnő megoldásával magyarázható. A legfőbb egyházi hatalomnak a monarchikus jogállású pápa által való személyes gyakorlása és a pápa egyházkormányzati segédszerveinek, a bibornokokból álló kongregációknak testületi szervezete a titka a kormányzati következetességnek és annak, amit egyetlen más kormány sem tud megoldani, hogy az egyház szervezetében csak olyan változások következnek be, amelyek javulást jelentenek az előbbi állapothoz képest, nem pedig szaggatott nekibuzdulások és az előző tapasztalatokkal nem számoló siető rögtönzések, amelyek iránya nem emelkedő. A római katolikus egyház azáltal, hogy az egyház egész igazgatását — a pásztorok és a nyáj megkülönböztetett jogállása mellett — kizárólag a papsággal végezteti, azt jelenti, hogy az egyház a szakképzett és állandóan alkalmazott tisztviselőkkel való igazgatás rendszerét, a bürokratikus rendszert, a legrégebben alkalmazza. Ennek a rendszernek előnyeit a papi nőtlenség megkövetelése nagy mértékben fokozza. Arra a lényeges körülményre, hogy a szakképzett bürokrácia csak olyan főnökök vezetése alatt tudja a benne rejlő előnyöket kifejteni, amely nálánál minden tekintetben, a szaktudást is beleértve, különb, az egyház figyelemmel van mind a püspökök, mint a kardinálisok kiválasztásánál, akiknek kiválasztásánál a Codex Juris Canonici megkívánja, hogy az egyház kormányzatában kiváló gyakorlati bírjanak. Az egyházjogi kodifikáció bámulatosan magas fejlettsége a nagyfokú decentralizáció előfeltétele és alapja, ami hozzájárul ahhoz, hogy a központ az adminisztratív ügyek tömegétől mentesen az egyház kormányzatának nagy problémáit vesse helyes megoldásra. A decentralizáció működésének színvonalán és összhangján az ellenőrzés szervei öröködnék.

A római katolikus egyház kormányzatának is az a legnagyobb problémája, ami minden nagy adminisztráció legkényesebb kérdése, hogy a külső, alárendelt szervei mennyire értik és valósítják meg a központi szerv céljait és parancsait. A jó végrehajtás jó központi szerv nélkül azonban nem lehetséges s az egyház igazgatása az elmondott okoknál fogva ebben a tekintetben is a legtöbb államnál kedvezőbb helyzetben van.

Magyary Zoltán előadásának befejezésekor rámutatott arra, hogy az új autoritár államok az „egyetlen párt” rendszerének alapulvételével tulajdonképpen a római katolikus egyházból régen alkalmazott elveket veszik át. A kommunista, fasiszta és nemzeti szocialista párt mind megegyeznek abban, hogy maguk mellett más pártot nem tűrnek, tagjaik számát a lakosság lélekszámához képest aránylag alacsonyan állapítják meg és hogy a párt tagjainak az államban való szerepe pontosan ugyanaz, mint a papságé az egyházban, hogy t. i. a tömeget vezessék, mint „pásztorok” a nyájat. Az egyetlen párt a rendszer- és kormányváltozás gyakoriságát is kizárja és lehetővé teszi azt, hogy a kormányok soha se cserélődjenek ki egészen, hanem csak egyes tagjaikban rejlő okokból részlegesen és ilymódon biztosítja a kormányzati elveknek azt az állandóságát és a kormányzati tapasztalatoknak azt a tőkésítését, ami a testületi szerveknek legnagyobb előnye.

Az előadáshoz *Baranyay Jusztin* egyetemi tanár szólt hozzá, aki kiemelve Magyary Zoltán megállapításának helyességét, rámutatott arra, hogy az előadás többek közt bizonyította az egyházjognak az általános közigazgatási képzés és így a jogi oktatás szempontjából való nagy fontosságát is.

PÉNZÜGY.

A m. kir. Közigazgatási Bíróság pénzügyi osztályának határozatai.

Az ügyvéd irodájának három darabból álló bõrgarnitúrája, két karosszéke és egy villamos állólampája az ügyvédi hivatás gyakorlásához szükségesek s ezért ki vannak véve a végrehajtás alól. (17.537/1935. P.)

Azt, hogy az 1916. évben kötött hasznobéri alapszerződést annakidején illetékkiszabás céljára bemutatták, irásos bizonyítékok hiányában tanuk részletes vallomásával is lehet igazolni. (4.975/1934. P.)

A bérleti szerződésről egyoldalúan kiállított okirat is, ha azt a másik fél elfogadta, ami az okiratban foglalt szerződés létrejöttének a bizonyosága, illetékköteles. (15.702/1933. P.)

Mint hogy az 5190/1931. M. E. sz. rendelet 67. §-a értelmében a telekkönyvi bejegyzési illetékért a jogot nyerő és a jogot adó egyetemlegesen felelős, az illetéket a jogot adó fél akkor is megfizetni tartozik, ha a jogot nyerő fél személyesen illetékmentes. (12.855/1935. P.)

Az a körülmény, hogy a végrehajtási jelzálogjog törlésébe belegegyező nyilatkozatot a telekkönyvi hatósághoz intézett beadványnak a szövegébe vagy pedig külön okiratba foglalják, a nyilatkozat illetékkötelességén nem változtat, még annak folytán sem, hogy a telekkönyvi hatóság a törlési kérelmet alaki okból nem feltesztette. Újabb okirat kiállítására másodpéldánynak minősül, amely további százalékos illeték alá nem esik. (16.281/1935. P.)

Ha a község a szállított áru ellenértékét postatakarékpénztári csekk útján fizeti ki, a szerződési és nyugtáilletéket a járandóságból le kell vonnia. Ha ezt elmulasztaná, a kinevart a szállító féltől csak az egyszerűs szerződés illetéket követelheti. (3.628/1934. P.)

Oly tartalmú levél, amelyben X. keserűvízkereskedő az általa és társai által finanszírozott részvénytársaság tartozásai tekintetében nyilvánít egyességet létrehozó jogügyleti akaratot, nem tekinthető X. üzletének tárgyai körébe tartozó jogügyletről kiállított levélnek s ilyen levél tekintetében a feltételes illetékmentesség nem áll fenn. (13.670/1935. P.)

A közhatóság, mint háztulajdonoshoz intézett beadvány illetékmentes, mint hogy magánjogi viszonyra vonatkozott. (17.744/1933. P.)

Az ill. díj. 14. tételének r. pontjában a választói jognak meghatározása iránti jegyzékek tartalma ellen benyújtott felszólalásokra hozott határozatok ellen benyújtott felfolyamodásokra (közigazgatási bírósághoz intézett panasz) megállapított illetékmentesség az 1920. XXIV. t. c. 26. §-ának rendelkezése folytán megszűnt. (9.051/1934. P.)

Jegyzet. Az országgyűlési képviselőválasztói névjegyzékek tárgyában beadott panaszoknak az 1925. XXVI. t. c. 50. §-a újból illetékmentességet biztosít. A 9051/1934. P. sz. ítélettel megállapított illetékköteletesség tehát csak a törvényhatósági és községi választói névjegyzékek tárgyában beadott panaszokra vonatkozik.

Az OFB által juttatott ingatlanok megszerzésére biztosított illetékmentesség nem terjed ki ezeknek az ingatlanoknak öröklés címén való megszerzésére. (4.974/1934. P.)

Az adásvételi szerződést nem lehet felfüggesztő feltételhez kötni tekinteni azért, mert kikötötték, hogy a tulajdonjogot csak a vételár teljes lefizetése után fogják a telekkönyvben a vevő nevére bekezeletetni. (20.533/1934. P.)

Adásvételi szerződésnek nem teljesítés okából bekövetkezett bírói hatálytalansága az illeték törlesztése vagy visszatérítése nem szolgálhat alapul. (20.533/1934. P.)

Csak azoknak az ingatlanoknak kisajátítása illetékmentes, amelyek az illetékes hatóság által jóváhagyott kisajátítási tervbe fel vannak véve. (19.875/1933. P.)

FÖLDMIVELÉSÜGY.

A védettségi teherhatárok helyesbítése.

Írta: Dr. Tunyogi Szűcs Kálmán.

A gazdatartozásokról szóló rendeletek a védettség-járó kedvezményeket csak annak a gazdaadósnak biztosítják, aki kötelezettségeinek legalább olyan mértékben megfelel, amely mértékét a rendeletek megszabnak. A védettséggel járó szolgáltatások mértékét a 14.000/1933. M. E. rendelet (R.) 5-7. §-ai, valamint a 10.000/1935. M. E. rendelet (II. R.) 6. §-a a védett ingatlanok kataszteri tiszta jövedelméhez viszonyítva állapították meg. Az utóbbi rendelet 1-3. §-ai a kataszteri tiszta jövedelem negyvenszeres szorzatát tették meg olyan elválasztó határral, amelyen túleső terhek állami könyvadászávalalás útján nyerne kielégítést, azontúl pedig a védett kisbirtokos terhet törlesztéses tartozásá alakították át.

A kataszteri tiszta jövedelmet ezeltől mintegy 80 évvel állapították meg, művelési ágak és minőségi osztályok szerint, becsülés útján akként, hogy a föld tiszta jövedelmeként vették a közönséges gazdálkodás mellett tartósan nyerhető középtermésnek értékét, levonva belőle a gazdálkodási rendes költségeket. A minőségi osztályokat művelési áganként az illetékosztály jellegű leginkább feltüntetett egyes földrészeket; az ú. n. minőségterek jelzik. Jogszabályaink szerint állandóan gondoskodni kell arról, hogy a változások feljegyzése által a kataszter a viszonylagos állapotnak mindig megfeleljen. Részletes felemelés vagy műszaki helyszínelés alkalmával, mint amelyet az 1875-VII. és az 1909-V. törvényeink alapján végeztek, hivatalból jegyzik fel a változásokat a kataszterben. A művelési ágak változásának bejelentése kötelező. Ha pedig a birtokos úgy találja, hogy földbirtokának kataszteri tiszta jövedelme aránytalan és igazságtalan, az illetékes pénzügyigazgatóságnál kérheti birtokának új osztályba sorozását; ez a kérelem azonban csak akkor vehető érdemi tárgyalás alá, ha esatolják hozzá az illetékes mezőgazdasági kamarának arról szóló nyilatkozatát, hogy az osztályozást a maga részéről is aránytalannak és igazságtalannak, és a kérvényben felhozott indokokat helytállóknak tartja. Mindezek ellenére a kataszteri kiigazítás sok helyen elmaradt, részint jogtudatlanságból vagy a költségűl és fáradságtól való félelemből, részint pedig azért, mert a kataszteri jövedelem a földadó és egyéb adók kiszámításának alapja és ebből a szempontból a telekkönyvben feltüntetett kataszteri tiszta jövedelem kedvező az érdekeltekre.

A kataszteri szabályszerű kiigazításnak hiánya most azzal a következménnyel jár, hogy a védettség alá helyezett ingatlanok kataszteri tiszta jövedelméhez viszonyítottan megállapított szolgáltatás sok helyen nem áll megfelelő arányban a birtok valódi értékével és jövedelmezőségével. A hitelezőket ez az aránytalanság különösen igazságtalannak éri, mert ők a hitelezés alapjául többnyire az ingatlan valódi értékét, nem pedig a kataszteri tiszta jövedelmet vették a kataszteri tiszta jövedelem kiigazítását közvetlenül nem is kérhették. Ezért a R. 13. §-a megengedte, hogy jelentős aránytalanság esetében a hitelező kérelmére a bíróság a védett adós szolgáltatásainak mértékét a birtok jövedelmezőségéhez mérten megfelelően felemelhesse; a felemlés a 16.200/1933. M. E. rendelet 22. §-a értelmében nem vonatkozhatik a kamat mértékére, hanem csak a tőketörlesztésre és a hitelezők

együttes számláján való befizetés összegére. A fel-emelés kérésének jogával a hitelezők csak igen ritkán éltek, bizonyára főként annak folytán, hogy a mezőgazdaság amúgy is válságos helyzetét sorozatos elemi csapások súlyosbították és ezért a méltányos joggyakorlás szükségessége közfelfoggássá erősödött. A II. R. 6. §-a méltányolva az adókat károsító körülményeket, általánosan leszállította a védettséggel járó szolgáltatások mértékét és a védettségi teherhatárok helyesbítését nemcsak a hitelezők, hanem az adósok kérelmére is megengedte. Hogy az érdekelteket a teherhatár helyesbítésének kérésében az adóztatási szempontok se tartsák vissza, a II. R. 10. §-a azt is kimondta, hogy az új teherhatár megállapítása adóztatás céljára nem használható fel. A helyesbítési eljárást a 480/1936. P. M. rendelet illetékmentessé is tette.

A teherhatárok helyesbítése természetesen nem lehet minden védett birtokra kiterjedő eljárás; a II. R. 8-11. és 16. §-ai, valamint az ezek részletes végrehajtása tárgyában megjelent 1800/1936. I. M. rendelet az eljárás kérelmezésére számos előfeltételt és a kérelem indokoltsága tekintetében számos biztosítékot állapítanak meg.

A helyesbítés előfeltételei között vannak olyanok, amelyek egyáltalában nem pótolhatók: 1. a helyesbítést csak védett birtok tekintetében lehet kérni, 2. a kérelemnek csak 1936 május 20-ig lehet helye, 3. leszállítási kérelem esetében szükséges, hogy a védett birtok kataszteri jövedelmének holdankénti átlaga 14 koronánál több legyen, jelzős terhe pedig a kataszteri tiszta jövedelem harmincszorosát meghaladja, 4. a helyesbítés már a kérelem szerint legalább 20% felemelést, illetőleg 15% leszállítást eredményezzen. Van olyan előfeltétel, melynek igazolása megszünteti a helyesbítési kérelem lehetőségét: ha a védett birtok jelzős terhe a kataszteri tiszta jövedelem kétszázszorosát meghaladja, a helyesbítési kérelmet csak akkor lehet tárgyalni, ha a tulajdonos kimutatja, hogy saját, vagy vele közös háztartásban élő hozzátartozóinak a védett birtok jövedelme az egyedüli megélhetési alapja, vagy az ezenfelül jövedelem kizárólag napszámból, vagy a gazdaságával foglalkozók szokásos egyéb megélhetéséből származik. Vannak kérelmek, amelyek csak a pénzügyminiszter kivételével elárthatók el: 1. ha a védett birtok 20 kataszteri holdnál nem nagyobb, vagy nagyobb ugyan, de kataszteri tiszta jövedelme 100 koronát nem halad meg; 2. ha a védett birtok jelzős terhe a kataszteri tiszta jövedelem kétszázszorosát meghaladja s az adósnak a védett birtok jövedelme nem az egyedüli megélhetési alapja (az utóbbi esetben kivételes engedélyt is csak akkor lehet adni, ha az adós nem mezőgazdasági jövedelme elenyészően csekély). Vannak végül olyan előfeltételek, illetőleg alakik kellékek, amelyek hiányában a kérelmet érdemben nem lehet tárgyalni, de amelyek pótolhatók. 1. A kérvényt az illetékes helyi bizottsághoz kell intézni s a m. kir. adóhivatalnál kell beadni, de ha másutt adott be, a nem illetékes hatóság a kérvényt illetékes helyre juttatja s vita esetében az illetékeségről a főfelügyeleti hatóság dönt; 2. a kérvényt alá kell írni vagy kézjeggyel ellátni s ezt két tanuval, vagy a községi előjárósággal tanusítottatni kell; az ügyvéd által beadott kérvényhez csatolni kell az ügyvédi meghatalmazást; igazolni kell a kérelem előfeltételeit és indokoltságát, az eljárás költségeire pedig esek útján költségátalányt kell befizetni, melynek összege a védett birtokhoz tartozó ingatlanok együttes kataszteri tiszta jövedelmének minden egész koronája után 4 fillér, de legalább 12 pengő és legfeljebb 20 pengő. A felsorolt kellékeket a helyi bizottság elnöke által kitűzött, harminc napnál nem hosszabb határidő alatt lehet pótolni.

A helyesbítés indokoltságát annak igazolásával kell kimutatni, hogy a kataszteri tiszta jövedelem negyvenszeres szorzata, tekintettel az ingatlanok valódi értékére és a rendes gazdálkodással elérhető jövedelmezőségére, már nem megfelelő alap a védettség kapcsolatos rendelkezések alkalmazásában.

A helyesbítési kérelem tárgyában a védett birtok főfelügyeletét ellátó helyi bizottság a gazdasági részvételével tárgyal és határoz. Az eljárást befejező elni s a kir. ítélőtábla harmas tanácsban, a kerületi által kiküldött ülnök-tagokkal kiegészítve tárgyal és határoz.

KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK.

(E rovatban csupán éves előzetesülőknek közgazgatást szakba vázó kérdéseire adunk véleményt. A községek és jegyzőségek előzetes jogán csak azokat a kérdéseket vesszük figyelembe, melyek a jegyző, illetőleg vezető jegyző ellenjegyzésével is el vannak látva. A névtelen vagy illetékellen kérdéseket mellőzzük. Az adott véleményekkel a kérdést előtűntetnek nem tekintjük s arra minden tárgyalásos észrevételnek tért nyitunk.)

I.

Az 1929:XXX. t.-c. 41. §-a világosan kimondja, hogy községi választójoga csak annak van, aki a községben föld-, ház- vagy általános kereseti adót fizet, beleértve az alkalmazotti kereseti adóját is. Községben egy nyugalmazott tisztviselőt szeretnének megválasztani községi bírónak, aki a községben semmiféle adót nem fizet, mert az alkalmazottak kereseti adóját a minisztériumban vonták le fizetéséből és vonják le másfél év óta nyugdíjából. Vannak akik azt állítják, hogy a nevezett a választók jegyzékébe felvehető, mert ha a minisztériumban vonták is le az adóját s ha nem is küldték azt meg a község pénztárának, ez annyi, mintha a község pénztárába fizette volna be. Véleményem szerint ez a felfogás nem helytálló. De nem vehető fel véleményem szerint a nevezett azért sem a községi választók névjegyzékébe, mert csak másfél év óta van nyugdíjban.

Válasz. Az 1929:XXX. t.-c. 41. §-ának azt a rendelkezését, hogy csak annak az országgyűlési választók névjegyzékébe felvett egyéneknek van községi választó joga, aki a községben fizet kereseti adót, lehet úgy is értelmezni, hogy a nyugdíjas állami vagy más köztisztviselő elvileg ugyanakkor fizet adót, amikor a központi illetményhivatal által folyósított nyugdíját a községben kézhez veszi, mert a nyugdíj kézbesítése nélkül az adó levonás tárgya nem lehet. Így értelmezzük a törvényt, mert ellenesetben a rendszeresített állású községi alkalmazottak kereseti adó leróását sem lehetne a községi választó jog szempontjából figyelembe venni, miután újabbak ők is a központi illetményhivatal útján kapják a fizetésüket. Véleményünk szerint ugyanis a kezelési rendszer a jogalapot nem változtatja meg. Ezt az álláspontot alátámasztja az a körülmény is, hogy az állami nyugdíjasok kereseti adója a községek segélyezési alapjába folyik be, ennélfogva az közvetve a községek javára fordítható. Nem teljes két évi adózás alapján is fel lehet venni — véleményünk szerint — a többi feltételek fennforgása esetén azt az egyént, aki a községi választások idején a teljes két évi adózás feltételeinek birtokában lesz, annál is inkább, mert a fentebb idézett t.-c. 42. §-a értelmében az ilyen egyén választható lesz akkor is, ha a választók névjegyzékébe felvéve nincsen. (47/1.)

II.

Egy nyugdíjas tisztviselőnek összes illetménye 320 pengő; ha tényleges állásban lenne, fizetése 380 pengő volna. Középszkolát végzett. Községi bírónak megválasztása esetén az 1934:I. t.-c. 3. §-a alapján kaphatna-e fizetést a község pénztárából, ha igen, mennyit?

Válasz. Az 1934:I. t.-c. 3. §-ának (1), illetőleg (6) bekezdése értelmében a nyugdíjas nyugdíjilletményein felül más forrásból élvezett és legutolsó tényleges szolgálati illetményeit meghaladó többletet csak akkor kell a nyugdíjból levonni a 300 pengő határon felül, ha az állam és a fizetést nyújtó intézmény között az ellátás szempontjából viszonyosság áll fenn. Minthogy a községi bírói állás után nyugdíjellátás nincsen s a község a bírói állásra nézve az állammal viszonyosságban nem lehet, a kérdéses nyugdíjas nyugdíjából — véleményünk szerint — a bírói tiszt viselése esetén levonni a másnak helye nincsen. Még kevésbé lehet levonni a többletet az illető bírói fizetéséből. (47/2.)

III.

Az 1934:III. törvénycikkkel kapcsolatban egyesek kifogásolják azt, hogy a járási székhelyközség vezető-jegyzője a járás távolabb fekvő egyik községének jegyzője, valamint az egyik járásbeli (nem székhely) község pénztárára részére a telekkönyvi hatóságnál a kívánt telekkönyvi adatokat kiírja és ezért csekélyebb díjazásban részesül. A fenti álláspont szerint nincs joga arra a székhelyközségi jegyzőnek, hogy a pénztár és más községbeli jegyző részére szemléket állítson ki, illetőleg közölje a szükséges telekkönyvi ada-

tokat, mert ez a tevékenykedés meghaladja a magánmunkálati tevékenykedési jogkört. Kifogásolható-e ez a tevékenység?

Válasz. A községi jegyzők magánmunkálati joga nem korlátlan, mint az ügyvédeké. Korlátozva van egyrészt tárgya tekintetében, mert a községi jegyző csak a magánmunkálati szabályrendeletben megengedett magánmunkákat vállalhat el, korlátozva van másrészt területi és személyi tekintetben, mert a jegyző csak saját működése területén végezhet a községi lakosok és birtokosok részére magánmunkát. Ennélfogva a járási székhely községben működő jegyző más községben fekvő ingatlanra vonatkozó adatokat idegen községbeliek részére közvetlenül a fél megbízása alapján nem írhat ki. Nincs azonban akadálya véleményünk szerint annak, hogy a fél lakóhelyén vagy az ingatlan fekvése helyén működő jegyző megbízásból, díj felszámítása nélkül, kollégialis szívességből írja ki a telekkönyvi adatokat. (43.)

IV.

Mi a kialakult gyakorlat a 18 éven aluli kiskorúak vadászejgyválthatása tárgyában? Az 5007/1924. P. M. r. 8. §-ának 3. bekezdése alapján a 20 évesnél fiatalabb — tehát a 18 éven aluli — egyének bejelentését láttamozni kell, ha azt az atya gyám vagy gondnok adja be, ezzel szemben a 9862/1920. M. E. r. 4. §-ának b) pontja értelmében a fegyvertartási és viselési engedélyt csak a 18. életévet betöltött egyén kaphat és ugyanezen §. utolsó bekezdése szerint az, aki fegyvertartási engedéllyel nem rendelkezik, vadászejgyvet sem kaphat.

Válasz. Az idézett rendeletek között ellenmondás nincsen, mert a 9862/1920. M. E. r. 4. §-ában foglalt korlátozás következtében, amit az utóbbi kelt pénzügyminiszteri rendelet nem rontott le, az 5007/1924. P. M. r. 8. §-a 3. bekezdésének rendelkezését csak a 18-19 éves egyénekre kell alkalmazni. (43.)

V.

Mi az eljárás abban a tekintetben, hogy egy budapesti illetőségi, munkaképtelen, elagottat a fővárosi szegényháza felvegyenek?

Válasz. A fővárosi szegényházban való elhelyezés, mint általában a szegény segélyezés, ez idő szerint nem függ a községi illetőségtől. A kérdéses egyén elhelyezését a szegényházban csak akkor lehet kérni, ha a 6000/1931. M. E. r. 17. §-a értelmében a legutolsó öt évben legalább 3 évig lakott a fővárosban. A beutalást egyébként annál a kerületi előjáróságnál kell kérni, amelyben a fél lakik vagy legutóbb lakott. (39.)

VI.

Egy Romániához átesetolt községnek, mint erkölcsi testületnek Magyarországon, járáson területén, 574 kat. hold szántó, rét és legelő ingatlanja van. Dr. Vörös Ernő és dr. Lengyel József közigazgatási bírósági törvénymagyarázata I. kötetének 828. oldalán olvastam a közigt. bíróság 371/1934. számú határozatát, amely szerint átesetolt község itteni ingatlanai a trianoni békeszerződés kiegészítő egyezménye következtében magyar állami tulajdonná váltak, az átesetolt községnek tehát az itteni ingatlanai után nincsen akortátusa. Kérem közölni az idevonatkozó rendelkezéseket és hogy ez ügyben kihez kell fordulni, mert az átesetolt község ma is háborítatlanul birtokolja Magyarországon levő ingatlanát.

Válasz. Ha a kérdéses terület Romániához átesetolt olyan község tulajdonában van, amelynek határát a trianoni határvonal nem osztotta meg, abban az esetben a tulajdonos község az ingatlanról korlátlanul rendelkezik, mert az nem esik a trianoni szerződés 256. cikke alapján kötött és a megosztott községekre vonatkozó egyezmény hatálya alá. (36.)

VII.

Az árvaszék jogerős határozattal kötelezte a szabad pályán működő intelligens apát, hogy a gondozására bizott fának tartásáról és neveltetéséről társadalmi állásának megfelelően, lelkiismeretesen gondoskodjék. Az anyával szemben az árvaszék mellőzött minden kötelezést. A fiúnak önkéntesi szolgálatra kellett bevonulnia. Bevonulása előtti napon, miután az apa nem volt hajlandó fiát rendes fehérművelés és utiköltséggel ellátni, a kiskorú különváltan élő, va-

gyontalan anyja kényszerhelyzetében a legszükségesebb kellekeket hitelre beszerezte, azután az árvaszékhez fordult, hogy kötelezze az apát, a kiskorú érdekében teljesített és számlákkal igazolt kiadások megtérítésére. Az apa a követelés jogosságát nem ismeri el, arra hivatkozik, hogy a beszerzés az ő megkérdezése és hozzájárulása nélkül történt, arra szükség nem is volt. Az árvaszék a szükségességet fennforogni látja. Kérdés, hogy jogosult-e a gyámhatóság alaphatározatának következményeként kötelezni az apát a fölmerült, szükséges ruházati kellekek árának megtérítésére? A harmadik személy által teljesített szolgáltatás megtérítése iránti igény bírói útra tartozik ugyan, adott esetben azonban anyáról van szó, kire a szülői gondosság kötelezettségként róttá a közbelépést. Megjegyzem még, hogy az apai hatalomtól való megfosztás alkalmazása több okból nem kívánatos.

Válasz. A különváltan élő házastársak közös kiskorú gyermekére fordított szükséges költségek megtérítését az anya, ha kiskorú gyermeke tartás és nevelés végett az atya gondozására van bízva, csak rendes bírói uton követelheti az atyától. Ez azonban nem

zárja ki, hogy az árvaszék a követelés ügyében a kiskorú érdekében a szülők között gyámhatósági uton egyességet létrehozni ne törekedjék. Az árvaszék csak oly esetekben szokta az anya által fedezett szükséges kiadásokat tekintetbe venni, ha az anya gondozására bízott gyermek javára az atyát tartásdíj fizetésére kötelezi s módjában áll a tartásdíjat a gyermekekre fordított kiadások számbavételével magasabb összegben megállapítani. (42.)

Háromszáz francia és háromszáz angol diák meghívása nyaralására Magyarországon. A Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Szövetségének Idegenforgalmi és Utazási Irodája, számolva az ország valutáris és deviza nehézségeivel, a folyó év nyarán háromszáz francia és háromszáz angol diákot hoz a nyári szezonban Magyarországra, hogy ezzel lehetőséget nyújtson idegen nyelvtudásuk tökéletesítésére mindazoknak, akik a mostani valutáris nehézségek miatt nem utazhatnak külföldre. A külföldi diákok igénylését már most előjegyzi a MEFHOSZ Utazási és Idegenforgalmi Irodája. Budapest, IX., Ferenc-körút 38. szám, fsz. 2. Telefon 872-74. Igénylési lapok a fenti címen kaphatók.

HIRDETÉSEK

4059/1936. ikt. szám.

Békés vármegye alispánja.

Pályázati hirdetmény.

Békés vármegye törvényhatóságánál megüresedett két közigazgatási gyakornoki állásra országos pályázatot hirdetek.

Az állásra megkívánt elméleti képesítést az 1929. XXX. t.-e. 65. §-a írja elő, javadalmát pedig a 69. §. (11) bekezdése határozza meg.

Felhívom azokat, akik pályázni óhajtanak, hogy a V. Ü. Sz. 3. és 4. §§-ai értelmében szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket **folyó évi március hó 10-ig** a vármegye főispánjához címezve, hozzám nyújtsák be. Később érkezett kérvényeket nem veszek figyelembe.

Gyula, 1936. évi február hó 25-én.

Dr. vitéz Márki Barna, alispán.

KÖZSÉGI JEGYZŐI PÁLYÁZAT.

1258/1936. szám.

Salgótarjáni járás főszolgabírája.

Nógrád és Hont közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék salgótarjáni járásához tartozó **somoskőújfalui** körjegyzőségben nyugdíjazás miatt megüresedett, de helyettesítés útján ideiglenesen betöltött **körjegyzői állásra** pályázatot hirdetek.

Felhívom a pályázókat, hogy az 1883. I. t.-e. 3. §-ában, illetőleg az 1900. XX. t.-e. 6. §-ában előírt képesítésüket, eddigi alkalmaztatásukat és politikai, valamint erkölcsi magaviseletüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket hivatalomhoz **folyó évi március hó 14-én délután 5 óráig** annál is inkább nyújtsák be, mert a későbbben érkező pályázati kérvényeket figyelembe nem veszem.

Az állás javadalma a 62.000/1926. B. M. számú rendelet szerint van megállapítva.

A választás határidejét később fogom megállapítani.

Salgótarján, 1936 február hó 24-én.

Főszolgabíró.

1052/1936. szám.

Sümei járás főszolgabírája.

Zala vármegye sümei járásához tartozó **zalagalsai** körjegyzőségben üresedésben lévő, a 78.132/VI. 1932. sz. belügyminiszteri rendelettel átszervezett **segédjegyzői állásra** pályázatot nyitok.

Az állás javadalma a 62.000/1926. B. M. sz. rendeletben, illetőleg az azt módosító 3000/1932. M. E. és 1400/1933. M. E. sz. rendeletekben van megállapítva.

Felhívom a pályázni óhajtókat, hogy az 1900. XX. t.-e. 3. §-ában előírt képesítésüket, eddigi alkalmaztatásukat, politikai megbízhatóságukat, valamint a forradalmak alatti magatartásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket **hozzám 1936. évi március hó 31-én délután 2 óráig** annál is inkább adják be, mert az elkészen beadott, vagy hiányosan felszerelt pályázati kérelmeket figyelembe nem veszem.

A választás határidejét április hó 4-én d. e. 11 órára a zalagalsai körjegyzői irodába tűzöm ki.

Sümei, 1936. évi február hó 17.

Szilágyi Dezső főszolgabíró.

Kiadótulajdonos: dr. Némethy Károly.

A szerkesztésért felelős: dr. Mártonffy Károly.

KÜLÖNFÉLÉK.

940/1936. szám.

Simontornyai járás főszolgabírája.

Tolna vármegye simontornyai járásához tartozó **Gyöngy** községben szervezett **segédjegyzői állásra** pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, akik ezt az állást elnyerni óhajtják, hogy az 1900. XX. t.-e. 3. §-ában megszabott elméleti képesítésüket, eddigi működésüket, erkölcsi magaviseletüket, valamint a kommunizmus és esetleg az idegen megszállás alatt tanúsított magatartásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket a hivatalomnál **1936. március hó 30. napjáig** nyújtsák be.

Azók a pályázók, akik községi szolgálatban állanak, a fent említett okmányok helyett törzskönyvi lapjukat tartoznak hiteles másolatban beszerezni és csatolni. Az állás javadalma a törvényes fizetés és természetbeni szolgálati lakás.

Az állás helyettes által ideiglenesen be van töltve.

Gyöngy, 1936. évi február hó 19.

Hidas Imre főszolgabíró.

Átmeneti árkedvezmény.

Dr. RÉPASI MÁTYÁS:

Külföldi közigazgatási

(önkormányzati) szervezetek

című 1927-ben megjelent művét (a függelékben: dr. Tersztyánszky Jenő és dr. Némethy Imre tanulmányaival) kiadóhivatalunk 5 pengő bolti ár helyett — a postaköltséget is beleértve — **2 pengő ár**on küldi meg azoknak, akik **1936 április 15-ig** a könyv árát beküldik, vagy a könyvet utánvétellel megrendelik.